



**Til**

Socialudvalget

15-09-2010

Sagsnr.  
2010-81291

Dokumentnr.  
2010-626112

Sagsbehandler  
Eloisa Hellmers

**Notat om høringssvar vedr. strategi for aktivitets- og samværstilbud til borgere med sindslidelser**

Den nye strategi for aktivitets- og samværstilbud til borgere med sindslidelser har været sendt i høring hos en række interessenter. Liste over høringssvar og liste over indkomne høringssvar er vedlagt. Der er indkommet i alt 19 høringssvar. Alle høringssvar er vedlagt sagen i deres fulde længde.

Dette notat opsummerer de indkomne kommentarer og beskriver hvordan Socialforvaltningen forholder sig til svarene.

Socialforvaltningen har ikke foretaget ændringer i det fremlagte strategipapir på baggrund af høringssvarene, der for de flestes vedkommende peger fremad mod det videre arbejde med konkret implementering.

**Generelle kommentarer til strategien**

Generelt ses det som positivt, at Socialforvaltningen har taget initiativ til at udarbejde en konkret strategi for aktivitets- og samværstilbud til borgere med sindslidelser. De fleste høringssvar bakker op om

**Mål- og rammekontoret  
for handicap og  
psykiatri**

Bernstorffsgade 17, 4. sal  
1592 København V

Telefon  
3317 3437

E-mail  
Y73X@sof.kk.dk

EAN nummer  
5798009683038

[www.kk.dk](http://www.kk.dk)

strategien, der blandt andet beskrives som stærk tiltrængt, interessant og udviklingsorienteret. Der er nogle få høringsparter, der udtrykker bekymring for, hvordan strategien skal finansieres.

### Proces

Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS) er de eneste til at udtrykke, at de gerne ville have haft længere tid til høringen, og en yderligere dialog mellem parterne. De finder det også u hensigtsmæssigt, at høringen om strategien har fundet sted samtidig med budgetforhandlingerne 2011, da de budgetmæssige vilkår for 2011 ikke har været afklaret. Ligeledes havde de ønsket at strategien blev fremlagt sammen med en midtvejsevaluering af Psykiatriplanen (2009-2012), som ramme for vurdering af strategiens målsætninger.

*Socialforvaltningen vurderer, at antallet af indkomne hørings svar ikke giver anledning til at høringsperioden skal forlænges.*

*Socialforvaltningen har udarbejdet et forslag til udmøntning af strategien, som tager afsæt i det for nyligt indgåede budgetforlig for 2011. Forslag til udmøntning af strategien indstilles til SUD-godkendelse samtidig med strategien.*

### Udmøntning

Flere høringsparter påpeger vigtigheden af brugerinddragelse i tilrettelæggelse af aktivitetstilbud i forbindelse med udmøntning af strategien.

*Socialforvaltningen er enig i vigtigheden af dette aspekt, og henviser til afsnit vedrørende strategiens lovgivningsmæssige rammer, hvori det i Servicelovens § 104, fremgår, at der i videst muligt omfang skal være brugerinddragelse i forbindelse med de aktiviteter, som tilbydes på aktivitets- og samværsteder.*

Fountain House efterspørger større inddragelse af lederkredsen i udmøntningsprocessen af strategien.

*Socialforvaltningen ser som forudsætning for opnåelse af strategiens målsætninger, at der i det efterfølgende arbejde med implementering af strategien er et tæt samarbejde med aktivitets- og samværstilbuddenes lederkreds.*

### Målgruppe

Der er i nogle hørings svar kommet kommentarer vedrørende målgruppen. Foreningen af psykiatribrugere København og Frederiksberg (LAP) mener, at strategiens målgruppe kan gøres større og foreslår en bredere betegnelse i stedet for borgere med sindslidelser. Askovgårdens Social Psykiatriske Aktiviteter (ASPA) mener, at der i strategien bør anvendes samme betegnelse som i Psykiatriplanen, borgere med psykosociale problemer i stedet for borgere med

sindslidelser.

*Socialforvaltningen vurderer ikke, at der er behov for at ændre den nuværende betegnelse for målgruppen, borgere med sindslidelser, idet den også anvendes i Psykiatriplanen.*

#### Andet

Danske Fysioterapeuter – Region Hovedstaden påpeger, at der i strategien ikke nævnes en strategisk indsats i forhold til sundhed for borgere med sindslidelser på trods af, at det fremgår af oversigterne over aktivitetstilbud i kommunen (bilagene), at fysisk aktivitet og motion udgør en del af dagligdagen på væresteder.

Samtidigt foreslår Danske Fysioterapeuter, at der ansættes fysioterapeuter med fast gang på aktivitets- og samværsteder som en fremskudt indsats i forhold til sundhed og fysisk aktivitet.

*Socialforvaltningen henviser til den for nyligt udarbejdede Sundhedspolitik for botilbud og aktivitets- og samværstilbud til borgere med sindslidelser, som har fokus på blandt andet kost, motion og rygning. Sundhedspolitikken foreligger på nuværende tidspunkt til godkendelse af Socialudvalget, og forventes at blive implementeret fra udgangen af året.*

Ergoterapeutforeningen opfordrer til, at deres faglige begreber indgår i strategien og foreslår, at der erstattes i den grafiske præsentation af strategiens målsætninger og sammenhænge beskrivelsen af kategoriudvalget med følgende:

Kategori 1-ydelser: 'forandring af uheldige handlemønstre, styrke følelse af indre kontrol, mindske angst og indre uro, motiverende styrkelse af praktiske og sociale færdigheder'

Kategori 2-ydelser: 'mestringsorienterede aktiviteter, afklaring af meningsfuldhed og handlemuligheder'

*Præcisering af Socialforvaltningens rammer for ydelseskategoriernes indhold, herunder konkrete formuleringer, skal fastsættes sammen med lederne for aktivitets- og samværstilbud i løbet af 2011. Ergoterapeutforeningens kommentarer vil indgå i denne proces.*

### **Kommentarer til strategiens målsætninger og pejlemærker**

#### **MATCH**

Fra mange sider udtrykkes der stor tilfredshed med, at der er fokus på at imødekomme den enkelte borgers behov bedst muligt, og at dette gøres ved en yderligere differentiering imellem tilbuddenes ydelser.

Ergoterapeutforeningen og Fountain House udtrykker dog bekymring for, at tilbuddenes ydelser inddeles efter henholdsvis resourcesvage og

ressourcestærke borgere. Her påpeger Fountain House vigtigheden af interaktionen mellem resourcesvage og mere ressourcestærke borgere i dagligdagen for indsatsen, samt at en øget differentiering af tilbuddene derfor ikke skal betyde en adskillelse af hhv. resourcesvage og ressourcestærke borgere.

*Socialforvaltningen er enig i dette hensyn. Inddeling af aktivitets- og samværstilbuddenes kerneydelser i tre kategorier er ikke et udtryk for et ønske om en fysisk inddeling mellem resourcesvage og ressourcestærke borgere. Hensigten med en øget differentiering imellem tilbuddene er at sikre, at den samlede tilbudsvifte i højere grad tilgodeser mere ressourcestærke borgeres behov, uden at gå på kompromis med rummeligheden for en borgers varierende behov. Skelnen mellem resourcesvage og ressourcestærke borgere henviser også til borgernes skiftende behov, hvilket også fremgår af strategiens - ifm. spændet mellem de fire prototypiske faser i et livsforløb med en psykisk lidelse, som fremgår af Psykiatriplanen. Socialforvaltningen vurderer, at inddeling af aktivitets- og samværstilbuddenes kerneydelser i tre kategorier og imellem resourcesvage og mere ressourcestærke borgere er et godt retningsgivende værktøj for dialog omkring den fremtidige organisering af tilbudsviften.*

Mamma Mia pointerer, at fokus på borgers mobilitet mhp. at sikre en bedre match mellem borgerens behov og kommunens tilbud kan risikere at medføre øget tendens til isolation i eget hjem. Det er, ifølge deres erfaringer med at modtage brugere fra andre aktivitets- og samværssteder, generelt svært for disse brugere at deltage i andre tilbud på trods af støtte fra medarbejdere.

*Socialforvaltningen anerkender udfordringen, og der er derfor selvsagt ikke tale om et krav, men om et pejlemærke om at mobilitet også kan være en del af nogle brugeres udvikling og recovery. Socialforvaltningen vurderer samtidig også, at risikoen for isolation kan imødekommes bl.a. gennem en høj grad af samarbejde mellem tilbuddene og den opsøgende og udgående del af den socialpsykiatriske indsats under Socialcenter København.*

Mamma Mia understøtter Socialforvaltningens påpegede behov for et styrket fokus på unge borgere med sindslidelser og borgere med sindslidelser, der også har en anden etnisk baggrund end dansk. De opfordrer til, at de unge med sindslidelser inddrages i processen vedrørende en evt. oprettelse af et tilbud målrettet til dem. Ligeledes mener de, at der er behov for flere tilbud til brugere med anden etnisk baggrund end dansk udover Møhabet.

*Socialforvaltningen ligger i strategien op til et fortsat arbejde og fokus på blandt de to målgrupper og indgår i dialog med*

*værestederne om dette.*

Det Sociale Netværk udtrykker bekymring for, at fokus på en bedre geografisk fordeling af aktivitets- og samværstilbud medfører budgetnedskæringer, og henviser til forvaltningens fremlagte spareforslag ved budgetforhandlingerne 2011.

*Socialforvaltningen henviser til, at det fremgår af budgetforliget for 2011, at den foreslåede besparelse på 2 mio. kr. i 2011 blev trukket tilbage.*

### **FLOW**

Der er flere kommentarer, der på forskellig vis vedrører flow.

LFS stiller sig skeptisk overfor, den rolle aktivitets- og samværstilbuddene forventes at kunne spille i forhold til at sikre et bedre flow fra bocentrene mod mere selvstændige boligformer. De mener, at øget flow derimod sikres ved at etablere flere botilbud.

*Socialforvaltningen vurderer, at der er tale om en mangesidet indsats for at flere borgere med sindslidelser hjælpes og støttes til at flytte fra bocentrene i mere selvstændige boligformer. Hensigten med den nuværende strategi og målsætningen om flow er at styrke aktivitets- og samværstilbuds rolle i forhold til denne indsats.*

Ergoterapeutforeningen pointerer, at en borgers liv ikke følger en lineær udvikling mod øget selvstændighed i form af egen bolig, og at risikoen herved kan være øget isolation og eksklusion fra samfundet.

*Socialforvaltningen kan kun være enig i at borgere med sindslidelser ofte ikke har en lineær udvikling i forhold til deres situation og behov, og henviser til strategiens afsnit vedrørende en model for sammenhæng mellem behov og tilbud. Socialforvaltningen vurderer, at risikoen for isolation kan imødekommes gennem de forskellige dele af indsatsen vedrørende bedre flow, som foregår på bocentrene, på aktivitets- og samværstilbud og mens borgeren opholder sig i mere selvstændige boformer.*

*Arbejdet med at øge flow fra bocentrene skal spille sammen med arbejdet for at møde den enkeltes behov over et helt liv.*

*Socialforvaltningen vurderer at muligheden for en så selvstændig tilværelse som muligt, kombineret med en professionel og tilpasset socialpsykiatrisk indsats, er en mulighed alle borgere har gavn af. Dette gælder både på bocentre og i egen bolig.*

I deres høringssvar udtrykker Ergoterapeutforeningen desuden bekymring over arbejdet for en klarere adskillelse af myndighed og udfører i den socialpsykiatriske indsats, som en måde at understøtte et

bedre flow. Bekymringen vedrører etablering af organisatoriske systemer, der ifølge foreningen tjener andre formål end at sikre individuelt tilpassede og samfundsnyttige løsninger.

*Socialforvaltningen vurderer, at arbejdet med at sikre bedre flow vil få de bedste muligheder i en organisatorisk model med klarere adskillelse af hhv. administrative og borgerrelaterede ansvarsopgaver i koordinationen mellem hhv. udfører og myndighed. Forslag til en sådan model forelægges Socialudvalget samtidig med strategien.*

ASPA peger på, at der kan være et dilemma forbundet med på den ene side et ønske om bedre flow og på den anden side at ville etablere aktivitets- og samværstilbud på bocentrene, som vil medføre at de mindste tilbud på sigt erstattes af større tilbud.

*Socialforvaltningen vurderer, at et bedre samspil mellem bocentre og aktivitets- og samværstilbud vil være afgørende for at sikre et bedre flow mod selvstændige boliger, fordi det giver mulighed på den ene side for at beboere på bocentrene kan danne sociale netværk, der rækker udover bocentrene og på den anden side for at tidligere beboere kan bevare en tilknytning til et velkendt tilbud. Der skal sikres en balance mellem antallet af tilbud og deres indbyrdes størrelse. For at opnå målsætningen om det bedst mulige match med borgerens behov, ser Socialforvaltningen det som en fordel at det enkelte tilbud har ressourcer og en størrelse der kan møde skiftende behov.*

ASPA fremhæver desuden, at ressourcetsvage borgere med behov for ydelser i kategori 1 vil have meget svært med at mobilisere sig til aktivitets- og samværstilbud tilknyttet bocentrene.

Socialforvaltningen anerkender dette hensyn. Etableringen af de nye tilbud på bocentre skal følges op af en målrettet indsats fra medarbejderne for at hjælpe og støtte borgere i at benytte tilbuddene.

Kontaktudvalget for Frivilligt Socialt Arbejde i Københavns Kommune pointerer vigtigheden af at skelne mellem rene kommunale og frivillige sociale aktivitets- og samværstilbud, når der tales om brug af frivilligt arbejde, uanset om der er tale om frivillige med brugerbaggrund eller om ”rene” frivillige.

*Strategien for aktivitets- og samværstilbud henvender sig primært til selvejende og kommunale tilbud, der modtager driftstilskud fra Socialforvaltningen. Ethvert samarbejde med lokale frivillige tilbud kan organiseres lokalt for at understøtte målsætningen om en bedre integration i samfundet. Der ligger i strategien op til at undersøge muligheden for et bedre samarbejde mellem tilbuddene og*

*frivillighedscentre.*

### **BESKÆFTIGELSE**

Der er stor opbakning til beskæftigelse som en målsætning for den fremadrettede indsats på området. Eksempelvis peger Mamma Mia på, at flere af forslagene som fx en fremskudt indsats ved konsulenter fra jobcentre kan styrke brugerens tillid, selvværd m.m. til at komme i beskyttet job efter eget ønske. Samtidig understreger Mamma Mia, at det er vigtigt at beskæftigelsesorienterede tiltag kommer til at virke som motiverende tilbud frem for som et pres. LFS peger på, at øget fokus på beskæftigelse kræver nye kompetencer blandt personalet i form af efteruddannelse m.v.

*Disse konkrete forslag kan indgå i det videre arbejde med udmøntningen af målsætningen.*

Der er flere kommentarer, der på forskellig vis vedrører samarbejdet mellem Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen.

Flere hørings svar ser det som positivt, at der i strategien lægges op til et styrket samarbejde mellem de to forvaltninger. Samtidigt udtrykkes der dog i en række hørings svar bekymring for, om hvordan samarbejdet kan konkretiseres.

Fountain House retter opmærksomheden på de lovgivningsmæssige og forvaltningsmæssige barrierer, der kan opstå i arbejdet om at smidiggøre samarbejdet mellem BIF og SOF.

ASPA ønsker mere klare retningslinjer vedrørende BIF-SOF samarbejdet, og har en række spørgsmål omkring betydning af samarbejdet. Disse spørgsmål går mere på den konkrete tilrettelæggelse af ydelser i kategori 3.

LAP finder at formuleringen '*Strategien forholder sig derimod ikke til de tekniske detaljer omkring, hvordan samarbejdet mellem forvaltningerne skal smidiggøres, da dette arbejde foregår i BIF-SOF –enheden*' gør strategien svag. Ifølge LAP skal samarbejdet mellem BIF og SOF først komme på tale efter handleplaner med borgerne er udarbejdet, og det kan ses hvordan man bedst muligt kan hjælpe den enkelte borger ud fra deres specifikke livssituation.

*Alle kommentarerne vedr. BIF-SOF-samarbejdet indgår i den videre proces. Det er ikke en mulighed at konkretisere yderligere og strategien udstikker derfor pejlemærker, der skal arbejdes henimod uanset organiseringen mellem forvaltningerne.*

*Strategien skal indgå i det overordnede arbejde med at forbedre*

*samarbejdet mellem BIF og SOF. I deres høringssvar tilslutter Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen sig ønsket om et styrket samarbejde mellem de to forvaltninger på området, og er parat til yderligere drøftelser i det efterfølgende arbejde med konkretisering af strategien. Socialforvaltningen vurderer på den baggrund, at der foreligger et godt grundlag til det fremtidige samarbejde mellem BIF og SOF.*

Region Hovedstadens Psykiatri spørger ind til, om hvordan visitation til aktivitets- og samværstilbuddene fremover vil være.

*I servicelovens § 104 fremgår det, at aktivitets- og samværstilbud også kan være visiterede tilbud, selvom de på nuværende tidspunkt alle er uvisiterede og anonyme tilbud. I samme paragraf fremgår det også, at der, på tilbuddene, kan etableres beskyttet beskæftigelse eller særlige beskæftigelsesforløb efter servicelovens § 103 – i de tilfælde er der tale om visitation fra BIF til ydelser i kategori 3. Socialforvaltningen har med strategien åbnet for en dialog omkring hvorvidt servicelovens rammer eventuelt kunne udnyttes bedre til fordel for borgerne. Der er tale om et oplæg til dialog og overvejelser omkring visitation. Flere forhold gør sig gældende i forhold til en sådan ny model, blandt andet økonomi og vigtigheden af at bevare tilbuddenes rummelighed. Høringssvarene indgår i den fremadrettede proces på området.*

Mamma Mia påpeger, at det fremgår uklart af pejlemærket vedr. beskæftigelse hvad der menes med 'at aktivitets- og samværstilbud ydelser (kategori 2) skal indeholde forløb, der fungerer som et tilbud om meget fleksible afklaringsforløb med systematiseret opfølgning'. De fremhæver, at det er deres erfaring, at målinger på brugere, kan få brugerne til at afstå fra at deltage i aktiviteter.

*De åbne, rummelige og anonyme tilbud står overfor nogle særlige udfordringer i forhold til at dokumentere arbejdet med brugerne. Formuleringen er med vilje meget åben, da der ikke er tale om en standardiseret model for "måling", men i stedet et pejlemærke om at sammentænke den enkeltes recovery og opfølgning på denne. Det er en forudsætning, at borgeren er inddraget i hele processen, som tager afsæt i eget ønske om deltagelse og udvikling. Socialforvaltningen har afholdt nogle få dialogmøder med interesserede ledere omkring hvordan aktivitets- og samværstilbuddene kunne imødekomme Psykiatriplanens målsætning om effektiv ressourceudnyttelse, og Idrætshuset har afholdt en temadag omkring sammenhængen mellem det pædagogiske arbejde og systematiseret opfølgning på personlig udvikling. Der har under Fælles Ansvar II været gode erfaringer med fleksible vejlednings- og afklaringsforløb, der har understøttet den*



*pædagogiske indsats ved at være tilpasset den enkeltes behov og muligheder. Socialforvaltningen opfordrer i strategien de enkelte tilbud til at tilbyde forløb, der på samme måde kan give brugerne mulighed for at følge sin egen udvikling. Der er brede rammer for arbejdet, og der kan både være tale om kurser, arbejdsforløb eller andet.*

*Det handlet overordnet om at skelne mellem recovery-arbejdet som det finder sted i hhv. omsorgsydelser (kategori 1) og i strukturerede og muligvis dokumenterede tilbud om udviklingsforløb (Kategori 2). Alt dette skal, som det er nævnt flere gange ovenfor og i strategien, konkretiseres i samarbejde med lederne af aktivitets- og samværstilbuddene.*

5 ud af de indkomne høringssvar er fra interne institutioner i forvaltningen (Hedelund, Ringbo, Idrætshuset, Netværkstedet Thorvaldsen og et samlet svar fra Café Rose og Lyrskovgade). Deres kommentarer, forslag og spørgsmål går mere ud på hvordan strategien skal konkretiseres. Socialforvaltningen vurderer, at disse bemærkninger bedre imødekommes i det efterfølgende arbejde med implementering, og tager dem derfor ikke op i dette notat men i den efterfølgende drøftelse.